

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра психології, педагогіки і туризму

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Туристичне краєзнавство

галузь знань	24 Сфера обслуговування
спеціальність	242 Туризм
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Туристичне обслуговування
статус дисципліни	нормативна

Форма здобуття освіти	денна
Навчальний рік	2021 - 2022
Семестр	I, II
Кількість кредитів	8
ЄКТС	
Мова навчання	українська
Форма підсумкового контролю	залік, іспит

КИЇВ – 2021

Пояснювальна записка

Розробник **силабусу** – к.і.н., доц. Гедін М.С., доцент кафедри психології, педагогіки і туризму

Метою дисципліни «**Туристичне краєзнавство**» є ознайомити здобувачів вищої освіти з теоретичними засадами курсу, особливостями використання туристичних ресурсів для організації туристичної діяльності, а також показати вплив природних ресурсів та історико-культурних надбань на розвиток туристичної привабливості краю.

Предметом вивчення вузівського курсу «**Туристичне краєзнавство**» є складові туристично-рекреаційного потенціалу краю – природні рекреаційні ресурси (мінеральні води, клімат, озера тощо), ступінь їх освоєння і характер експлуатації, пам'ятки історії і культури, туристичні заклади та інші об'єкти туристичної інфраструктури тощо.

Завданням дисципліни є формування уявлень про специфіку розвитку туризму в різних туристичних регіонах України, їх ресурсний потенціал, туристичну спеціалізацію та тенденції туристичної діяльності. Здобувачам вищої освіти буде запропоновано вивчення історичних, природничо- й суспільно-географічних, культурологічних та господарсько-організаційних основ туристичного краєзнавства як нормативної дисципліни.

Курс «**Туристичне краєзнавство**» для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 Туризм складається з двох модулів, що містять такі змістові модулі:

Модуль 1: *Туристичне краєзнавство в системі гуманітарних дисциплін: особливості становлення, розвитку та сучасні тенденції. У цьому модулі висвітлюється місце туристичного краєзнавства в системі гуманітарних дисциплін.*

Модуль 2: *Туристично-краєзнавчий потенціал регіонів України. У цьому модулі висвітлюються об'єкти та явища природного й антропогенного походження, які використовуються для організації туристичної діяльності в регіонах України.*

Завданням дисципліни «**Туристичне краєзнавство**» є формування уявлень про специфіку розвитку туризму в різних туристичних регіонах України, їх ресурсний потенціал, туристичну спеціалізацію та тенденції туристичної діяльності, а також формування таких загальних та фахових компетентностей:

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел для проведення краєзнавчих досліджень.

ЗК15. Здатність зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміння їх презентувати.

ЗК16. Здатність використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та виражати власну думку в усній та письмовій формах.

Фахові компетентності:

ФК17. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК19. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

ФК21. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

ФК26. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

ФК33. Здатність аналізувати місце України у загальноєвропейському та світовому цивілізаційному процесі та туристичному просторі.

ФК35. Здатність організовувати туристично-краєзнавчу діяльність з урахуванням історико-географічних особливостей туристичних дестинацій.

Загальний обсяг (відповідно до навчального плану) - **8** кредитів ЄКТС; 240 год.,

зокрема:

I семестр

лекції – 28 год.

семінарські заняття – 32 год.

самостійна робота – 60 год.

II семестр

лекції – 28 год.

семінарські заняття – 32 год.

самостійна робота – 60 год.

Програмні результати навчання, які перевіряються в результаті вивчення дисципліни:

ПРН01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПРН04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПРН05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПРН17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН23. Зосереджуватися на результатах при виконанні завдань та вміти їх презентувати.

ПРН24. Використовувати професійну термінологію, оперувати туристичною інформацією, вести дискусію та передавати власну думку в усній та письмовій формах.

ПРН27. Аналізувати особливості туристичних дестинацій та організовувати туристично-краєзнавчу діяльність.

№ з/п	№ і назва теми (включно із темами, що винесені на самостійне опрацювання)	Кількість годин			
		денна форма здобуття освіти			
		Разом	зокрема		
лекції	семінарськ і заняття		самостійна робота		
Модуль 1					
Змістовий модуль. Туристичне краєзнавство в системі гуманітарних дисциплін: особливості становлення, розвитку та сучасні тенденції					
1.	Тема 1. Туристичне краєзнавство: теоретико-методологічні засади курсу.	16	2	4	10
2.	Тема 2. Історія становлення й розвитку краєзнавства в Україні.	22	6	6	10
3.	Тема 3. Краєзнавство та туризм, їх взаємодія в історичній ретроспективі.	20	4	6	10
4.	Тема 4. Джерела краєзнавчих дослідженнях та їх характеристика.	22	6	6	10
5.	Тема 5. Внесок дослідників у розвиток туристичного краєзнавства.	22	6	6	10
6.	Тема 6. Територіальний поділ України.	18	4	4	10
	Разом годин за модулем 1	120	28	32	60
Модуль 2					

<i>Змістовий модуль. Туристично-краєзнавчий потенціал регіонів України</i>					
1	Тема 7. Природні краєзнавчо-туристичні ресурси України.	16	2	4	10
2	Тема 8. Курортні ресурси України.	22	6	6	10
3	Тема 9. Культурно-історичні ресурси України.	20	4	6	10
4	Тема 10. Київ – туристичний центр світового значення.	22	6	6	10
5	Тема 11. Туристично-краєзнавчий потенціал західних і північних регіонів України.	22	6	6	10
6	Тема 12. Туристично-краєзнавчий потенціал східних і південних регіонів України.	18	4	4	10
	Разом годин за модулем 2	120	28	32	60
	Усього годин	240	56	64	120

**Перелік тем і зміст лекційних занять
з дисципліни «Туристичне краєзнавство»**

Змістовий модуль. Туристичне краєзнавство в системі гуманітарних дисциплін: особливості становлення, розвитку та сучасні тенденції

Мета вивчення: ознайомлення студентів з предметом, метою, теоретичними засадами вивчення курсу, його історіографією та джерельною основою.

Провідна ідея: показати місце туристичного краєзнавства в загальносвітовому культурному контексті.

Ключова проблема: з'ясувати теоретико-методологічні засади курсу.

Основні питання:

1. Предмет, мета вивчення курсу.
2. Теоретико-методологічні аспекти курсу.
3. Туристичне краєзнавство як наука.

Тема 2: Історія становлення й розвитку краєзнавства в Україні.

Мета вивчення: ознайомлення студентів з проблемою зародження, становлення й розвитку краєзнавства в Україні.

Провідна ідея: розкрити передумови формування краєзнавства в Україні, простежити становлення краєзнавчих досліджень.

Ключова проблема: показати історію становлення й розвитку краєзнавства в Україні.

Основні питання:

1. Витоки краєзнавчої діяльності. Зародження знань про край, їх прикладна систематизація. Літописні традиції вивчення українських регіонів.
2. Роль мандрування у процесі пізнання краю. Подорожні описи земель України.
3. Наукові експедиції та краєзнавчі екскурсії як засіб пізнання регіону. Поява перших комплексних досліджень українських регіонів у XVIII – XIX ст.

Тема 3. Краєзнавство та туризм, їх взаємодія в історичній ретроспективі.

Мета вивчення: ознайомлення студентів з взаємодією краєзнавства і туризму.

Провідна ідея: краєзнавство та туризм, їх взаємодія в історичній ретроспективі.

Ключова проблема: простежити взаємодією краєзнавства і туризму.

Основні питання:

1. Краєзнавство і туризм: грані взаємодії. Туристичне краєзнавство як складова національного краєзнавства, його предметно-об'єктна сфера, мета і завдання.
2. Джерела туристично-краєзнавчих досліджень.
3. Методи наукового дослідження в туристичному краєзнавстві.

Тема 4. Джерела краєзнавчих дослідженнях та їх характеристика.

Мета вивчення: ознайомлення студентів з джерелами краєзнавчих досліджень.

Провідна ідея: розкрити основні особливості краєзнавчих досліджень в Україні.

Ключова проблема:

обґрунтування закономірності розвитку краєзнавчих досліджень в Україні.

Основні питання:

1. Витоки краєзнавчої діяльності. Зародження знань про край, їх прикладна систематизація. Літописні традиції вивчення українських регіонів.
2. Роль мандрування у процесі пізнання краю. Подорожні описи земель України.
3. Наукові експедиції та краєзнавчі екскурсії як засіб пізнання регіону. Поява перших комплексних досліджень українських регіонів у XVIII – XIX ст.

Тема 5. Внесок дослідників у розвиток туристичного краєзнавства

Мета вивчення: ознайомлення студентів з внеском дослідників у розвиток туристичного краєзнавства.

Провідна ідея: показати внесок дослідників у розвиток туристичного краєзнавства.

Ключова проблема: розкрити внесок дослідників у розвиток туристичного краєзнавства.

Основні питання:

1. Наукові експедиції та краєзнавчі екскурсії як засіб пізнання регіону. Поява перших комплексних досліджень українських регіонів у XVIII – XIX ст.
2. Краєзнавча діяльність державних і громадських наукових установ в Україні у XIX – на початку XX ст. Зародження аматорського краєзнавчого руху.
3. Розвиток туристичної інфраструктури в другій половині XIX – на початку XX ст., його вплив на становлення національного краєзнавства. Внесок перших туристичних організацій у розгортання краєзнавчої роботи в Україні.

Тема 6. Територіальний поділ України.

Мета вивчення: ознайомити студентів з особливостями територіального поділу України.

Провідна ідея: показати особливості територіального поділу України.

Ключова проблема: розкрити особливості територіального поділу України.

Основні питання:

1. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння.
2. Раціональне використання потенціалу рекреаційних територій.
3. Класифікація краєзнавчих туристичних ресурсів.
4. Роль окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчого туризму.

Змістовий модуль 2. Туристично-краєзнавчий потенціал регіонів України

Тема 7. Природні краєзнавчо-туристичні ресурси України.

Мета вивчення: ознайомити студентів з особливостями природних краєзнавчо-туристичних ресурсів України.

Провідна ідея: показати особливості природних краєзнавчо-туристичних ресурсів України.

Ключова проблема: розкрити особливості природних краєзнавчо-туристичних ресурсів України.

Основні питання:

1. Характеристика природних краєзнавчо-туристичних ресурсів України.
2. Класифікація природних краєзнавчо-туристичних ресурсів України.
3. Перспективи використання природних краєзнавчо-туристичних ресурсів України.

Тема 8. Природні курортні ресурси України.

Мета вивчення: ознайомити студентів з особливостями курортних ресурсів України.

Провідна ідея: показати особливості курортних ресурсів України.

Ключова проблема: розкрити особливості курортних ресурсів України.

Основні питання:

1. Характеристика курортних ресурсів України.
2. Класифікація курортних ресурсів України.
3. Перспективи використання курортних ресурсів України.

Тема 9. Культурно-історичні ресурси України.

Мета вивчення: ознайомити студентів з особливостями культурно-історичних ресурсів України.

Провідна ідея: показати особливості культурно-історичних ресурсів України.

Ключова проблема: розкрити особливості культурно-історичних ресурсів України.

Основні питання:

1. Характеристика культурно-історичних ресурсів України.
2. Класифікація культурно-історичних ресурсів України.
3. Перспективи використання культурно-історичних ресурсів України.

Тема 10. Київ - туристичний центр світового значення.

Мета вивчення: ознайомити студентів з особливостями Києва як туристичного центру.

Провідна ідея: показати особливості Києва як туристичного центру.

Ключова проблема: розкрити особливості Києва як туристичного центру.

Основні питання:

1. Історія Києва.
2. Історико-культурні пам'ятки Києва.
3. Природні ресурси Києва.

Тема 11. Туристично - краєзнавчий потенціал західних і північних регіонів України

Мета вивчення: ознайомити студентів з туристично - краєзнавчим потенціалом західних і північних регіонів України.

Провідна ідея: показати особливості туристично - краєзнавчого потенціалу західних і північних регіонів України.

Ключова проблема: розкрити особливості туристично - краєзнавчого потенціалу західних і північних регіонів України.

Основні питання:

1. Характеристика туристично - краєзнавчого потенціалу західних регіонів України.
2. Характеристика туристично - краєзнавчого потенціалу північних регіонів України.
3. Особливості туристично - краєзнавчого потенціалу західних і північних регіонів України.

Тема 12. Туристично - краєзнавчий потенціал східних і південних регіонів України

Мета вивчення: ознайомити студентів з туристично - краєзнавчим потенціалом східних і південних регіонів України.

Провідна ідея: показати особливості туристично - краєзнавчого потенціалу східних і південних регіонів України.

Ключова проблема: розкрити особливості туристично - краєзнавчого потенціалу східних і південних регіонів України.

Основні питання:

1. Характеристика туристично - краєзнавчого потенціалу східних регіонів України.
2. Характеристика туристично - краєзнавчого потенціалу південних регіонів України.
3. Особливості туристично - краєзнавчого потенціалу східних і південних регіонів України.

Система оцінювання результатів навчання студентів

Система оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

Система модульно-рейтингового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти має таку структуру:

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувача вищої освіти	Максимальна кількість балів
--------------	------------------------------------	--	------------------------------------

1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота здобувача вищої освіти 2. Модульна контрольна робота (МКР)	50 50
----	---	---	--------------

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності здобувача вищої освіти	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – іспит	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота здобувача вищої освіти 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Іспит	50 20 30

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності кожного здобувача вищої освіти (аудиторна, обов'язкова позааудиторна самостійна робота (*реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе*), здійснюється за десятибальною шкалою (від 0 до 10 балів). У кінці вивчення навчального матеріалу кожного організаційного модуля викладач виставляє **окремо** бали за: 1) аудиторну роботу, 2) виконання однієї обов'язкової позааудиторної самостійної роботи з обраної студентом теми – як середнє значення усіх поточних оцінок з кожного виду роботи здобувача вищої освіти з округленням до цілого числа. Ці оцінки помножуються на **2** ($10 \times 2 = 20$). Таким чином, сума балів (**максимум $20+20=40$**) за зазначені види роботи накопичується в рейтинговому “кошику” здобувача вищої освіти. У кінці вивчення навчального матеріалу модуля викладач виводить також середнє значення всіх поточних оцінок за виконання здобувачем вищої освіти додаткових завдань (*доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе*) (**максимум 10 балів**). Визначений середній бал за виконання додаткових завдань додається до попередньо зароблених балів. Сума балів за названі види роботи (**максимум $20+20+10=50$**) є рейтинговим балом здобувача вищої освіти за роботу протягом семестру.

Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських та практичних занять позначаються “0” балів.

Умови допуску до семестрового заліку і іспиту

При розв'язанні питання про допуск здобувачів до заліку і іспиту з туристичного краєзнавства враховується виконання ними вимог навчального

плану і графіка навчального процесу. Здобувачі денної форми здобуття освіти мають відпрацювати всі пропущені аудиторні заняття з туристичного краєзнавства. Здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового заліку і іспиту, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою дисципліни.

Плани семінарських занять навчальної дисципліни «Туристичне краєзнавство»

Змістовий модуль 1. Туристичне краєзнавство в системі гуманітарних дисциплін: особливості становлення, розвитку та сучасні тенденції

Семінарські заняття 1-2. Туристичне краєзнавство: теоретико-методологічні засади курсу (4 години)

Питання для обговорення теми:

1. Визначення сутності краєзнавства в науковій літературі. Функції краєзнавства. Зв'язок краєзнавства з іншими галузями знань.
2. Організаційні форми краєзнавства, їх специфіка.
3. Характеристика основних видів краєзнавства: географічне краєзнавство, соціальнокраєзнавство, історичне краєзнавство.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

- Краєзнавство і туризм: грані взаємодії.
- Туристичне краєзнавство як складова національного краєзнавства, його предметно-об'єктна сфера, мета і завдання.
- Джерела туристично-краєзнавчих досліджень.
- Методи наукового дослідження в туристичному краєзнавстві.

Основна література:

1. Бейдик О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. 3-е вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Верес К. Туристичне краєзнавство: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної форми навчання. Київ: НУХТ, 2015. 114 с.
3. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.

Додаткова література:

4. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
5. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.

Семінарські заняття 3-5. ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА В УКРАЇНІ (6 годин)

Питання для обговорення теми:

1. Витоки краєзнавчої діяльності.
2. Зародження знань про край, їх прикладна систематизація.
3. Літописні традиції вивчення українських регіонів.
4. Роль мандрування у процесі пізнання краю.
5. Подорожні описи земель України.
6. Наукові експедиції та краєзнавчі екскурсії як засіб пізнання регіону
7. Поява перших комплексних досліджень українських регіонів у XVIII – XIX ст.
8. Краєзнавча діяльність державних і громадських наукових установ в Україні у XIX – на початку XX ст.
9. Зародження аматорського краєзнавчого руху.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Розвиток туристичної інфраструктури в другій половині XIX – на початку XX ст., його вплив на становлення національного краєзнавства.
2. Внесок перших туристичних організацій у розгортання краєзнавчої роботи в Україні.
3. Піднесення туристично-краєзнавчої роботи в 1920-1930-х рр.
4. Видання туристично-краєзнавчої літератури на Західній Україні та Українській РСР.

Основна література:

1. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с.
2. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
3. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.

Додаткова література:

4. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
5. Прокопчук В.С. Краєзнавство: навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ: Кондор, 2011. 338 с.

Семінарські заняття 6-8. ФОРМИ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ (6 годин)

Питання для обговорення теми:

1. Наукове краєзнавство, його роль та значення для розвитку туризму.
2. Провідні центри та напрями туристично-краєзнавчих досліджень.
3. Популяризація краю в роботі культурно-просвітницьких установ і громадських формувань.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Відродження краєзнавчого руху в УРСР у другій половині ХХ ст.
2. Краєзнавчий туризм як чинник активізації туристично-краєзнавчих студій.
3. Сучасний стан туристичного краєзнавства в Україні.
4. Діяльність Національної спілки краєзнавців України.

Основна література:

1. Бейдик О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. 3-є вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
3. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.

Додаткова література:

4. Костриця М. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика: монографія. Житомир: Косенко, 2006. 444 с.
5. Прокопчук В.С. Краєзнавство: навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ: Кондор, 2011. 338 с.

Семінарські заняття 9-11. КРАЄЗНАВСТВО І НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ ПРОЦЕС (6 годин)

Питання для обговорення теми:

1. Туристично-інформаційні центри як осередки краєзнавчого руху.
2. Роль краєзнавства у навчально-виховному процесі.
3. Основні форми краєзнавчої роботи у навчальних закладах.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Відродження краєзнавчого руху в УРСР у другій половині ХХ ст.
2. Краєзнавчий туризм як чинник активізації туристично-краєзнавчих студій.
3. Сучасний стан туристичного краєзнавства в Україні.
4. Діяльність Національної спілки краєзнавців України.

Основна література:

1. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
2. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с.
3. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.

Додаткова література:

4. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
5. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.
6. Костриця М. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика: монографія. Житомир: Косенко, 2006. 444 с.

Семінарські заняття 12-14. НАУКОВЕ КРАЄЗНАВСТВО (6 годин)

Питання для обговорення теми:

1. Наукове краєзнавство, його роль та значення для розвитку туризму.
2. Провідні центри та напрями туристично-краєзнавчих досліджень.
3. Популяризація краю в роботі культурно-просвітницьких установ і

громадських формувань.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Наукове краєзнавство, його роль та значення для розвитку туризму.
2. Провідні центри та напрями туристично-краєзнавчих досліджень.
3. Популяризація краю в роботі культурно-просвітницьких установ і громадських формувань.

Основна література:

1. Верес К. Туристичне краєзнавство: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної форми навчання. Київ: НУХТ, 2015. 114 с.
2. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
3. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с.

Додаткова література:

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
2. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.

Семінарські заняття 15-16. Роль краєзнавства у навчально-виховному процесі (4 години)

Питання для обговорення теми:

1. Туристично-інформаційні центри як осередки краєзнавчого руху.
2. Роль краєзнавства у навчально-виховному процесі.
3. Основні форми краєзнавчої роботи у навчальних закладах.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Туристично-інформаційні центри як осередки краєзнавчого руху.

2. Роль краєзнавства у навчально-виховному процесі.
3. Основні форми краєзнавчої роботи у навчальних закладах.

Основна література:

1. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
2. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с.
3. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
4. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.

Додаткова література:

5. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
6. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.

II семестр

Змістовий модуль 2. Туристично-краєзнавчий потенціал регіонів України

Семінарські заняття 17-18. КРАЄЗНАВЧА ХАРАКТЕРИСТИКА ТУРИСТИЧНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ (4 години)

Питання для обговорення теми:

Комплексна краєзнавча характеристика туристичних регіонів України:

- 1) Карпатського туристичного регіону;
- 2) Подільськоготуристичного регіону;
- 3) Поліського туристичного регіону;

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

Комплексна краєзнавча характеристика туристичних регіонів України..

1. Слобожанського туристичного регіону;
2. Придніпровського туристичного регіону;
3. Азовсько-Чорноморського туристичного регіону.

Основна література:

1. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
2. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.

Додаткова література:

3. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
4. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с

Семінарські заняття 19-21. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІЇ У КРАЄЗНАВЧОМУ ВИМІРІ (6 годин)

Питання для обговорення теми:

1. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння.
2. Раціональне використання потенціалу рекреаційних територій.
3. Класифікація краєзнавчих туристичних ресурсів.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Роль окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчого туризму.
2. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння

Основна література:

1. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
2. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с.
3. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.

Додаткова література:

4. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.

5. Костриця М. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика: монографія. Житомир: Косенко, 2006. 444 с.

Семінарські заняття 22-24. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІЇ (6 годин)

Питання для обговорення теми:

1. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння.
2. Раціональне використання потенціалу рекреаційних територій.
3. Класифікація краєзнавчих туристичних ресурсів.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Роль окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчого туризму.
2. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння

Основна література:

1. Верес К. Туристичне краєзнавство: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної форми навчання. Київ: НУХТ, 2015. 114 с.
2. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
3. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с.

Додаткова література:

4. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
5. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.

Семінарські заняття 25-27. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КИСВА (6 годин)

Питання для обговорення теми:

1. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння.
2. Раціональне використання потенціалу рекреаційних територій.

3. Характеристика туристичних об'єктів Києва.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Роль окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчого туризму.
2. Характеристика туристичних об'єктів Києва

Основна література:

1. Бейдик О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. 3-є вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
3. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.

Додаткова література:

4. Костиця М. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика: монографія. Житомир: Косенко, 2006. 444 с.
5. Прокопчук В.С. Краєзнавство: навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ: Кондор, 2011. 338 с.

Семінарські заняття 27. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЛЬВОВА

(2 години)

Питання для обговорення теми:

1. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння.
2. Раціональне використання потенціалу рекреаційних територій.
3. Характеристика туристичних об'єктів Львова.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Роль окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчого туризму.
2. Характеристика туристичних об'єктів Львова

Основна література:

1. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
2. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с.

Додаткова література:

3. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.
4. Костриця М. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика: монографія. Житомир: Косенко, 2006. 444 с.

Семінарські заняття 28-30. ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ (6 годин)

Питання для обговорення теми:

1. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння.
2. Раціональне використання потенціалу рекреаційних територій.
3. Характеристика туристичних об'єктів Західної України.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Роль окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчого туризму.
2. Характеристика туристичних об'єктів Західної України

Основна література:

1. Бейдик О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. 3-е вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
2. Верес К. Туристичне краєзнавство: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної форми навчання. Київ: НУХТ, 2015. 114 с.
3. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.

4. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.

Додаткова література:

5. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
6. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.

Семінарські заняття 31-32. ПРОЕКТУВАННЯ ТУРИСТИЧНО-КРАЄЗНАВЧИХ ПОДОРОЖЕЙ

Питання для обговорення теми:

1. Туристичні ресурси регіону як основа організації краєзнавчого туризму.
2. Характеристика популярних туристичних маршрутів.

Теми для самостійної роботи (студенти обирають 1 тему і 1 варіант її виконання - реферат, доповідь у формі мультимедійної презентації, творче завдання у формі есе):

1. Презентація проекту маршруту туристично-краєзнавчої подорожі територією (на вибір студента).

Основна література:

1. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
2. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2010. 200 с.
3. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
4. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.

Додаткова література:

5. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2001. 395 с.
6. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.

Критерії оцінювання роботи здобувача вищої освіти на семінарському занятті

Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може заробити за різні види роботи під час одного семінарського заняття становить 10 балів.

№ п/п	Види роботи студента на семінарському занятті	Кількість балів	Критерії оцінки
1.	Відповідь на семінарі з основних питань обговорення теми	9-10	Правильна, ґрунтовна, повна відповідь, творче висвітлення проблем
		7-8	Правильна, але недостатньо повна, розгорнута та ґрунтовна
		4-6	Відповідь з порушенням логіки, не аргументована
		2-3	Відповідь з суттєвими помилками
		1	Відповідь що не відповідає змісту питання
		0	Неготовність здобувача вищої освіти до семінару, або відсутність здобувача вищої освіти на семінарі без поважної причини
2.	Активна участь у роботі семінару (доповнення, участь у обговоренні ключових питань теми)	8-9-10	Максимально висока активність, що свідчить про всебічну обізнаність з матеріалом
		5-6-7	Висока активність, що свідчить про фрагментарну обізнаність з матеріалом
		3-4	Середня активність, що свідчить про необізнаність з матеріалом
		1-2	Низька активність, що свідчить про не володіння матеріалом

		0	Неготовність здобувача вищої освіти до семінару, або відсутність здобувача вищої освіти на семінарі без поважної причини
--	--	---	--

Вимоги до виконання позааудиторної самостійної роботи

Позааудиторна самостійна робота передбачає такі види :

а) написання рефератів

Одним з найпоширеніших видів індивідуальних завдань для студентів є написання реферату (від лат. *referre* – доповідати) – письмової роботи науково-дослідницького характеру, в якій досить стисло, оглядово викладається сутність певного наукового питання (за іншим визначенням, реферат – це письмовий аналіз теми).

Головним завданням цього виду самостійної роботи є формування у студентів початкових вмінь і навичок наукового дослідження.

Робота над рефератом має бути послідовною, з чітким урахуванням її головних етапів, які передбачають: обрання теми дослідження, складання плану реферату, виявлення джерельно-історіографічної бази обраної проблеми, конспектування літератури і підбір цитат, які необхідно виписувати точно (а іноді й дослівно), із зазначенням сторінок розташування в тексті, власне написання реферативного дослідження.

Як правило, обсяг рукописного реферату – 12-15 стор.; друкованого тексту – 12-15 стор. (14 кегель, через один інтервал, Times New Roman); Береги – 2 см згори і на долі, 2,5 – ліворуч, 1,5 – праворуч. Посторінкові посилання 12 кеглем (із зазначенням автора, його ініціалів, назви праці, місця і року її видання, сторінки).

б) доповідь у формі мультимедійної презентації

Мультимедійна презентація урізноманітнює навчальний процес, підвищує продуктивність навчальної роботи, дає можливість урахувати особливості конкретної аудиторії та кожного окремого слухача.

Загальні вимоги до мультимедійної презентації:

У презентації має бути не менше 10 слайдів. Перший слайд – це титульний, на якому слід представити: назву презентації, прізвище та ініціали доповідача. На наступних слайдах розміщується зміст презентації.

Під час представлення інформації в мультимедійній презентації кожен слайд має відображати одну думку. Текст має складатися з коротких слів та простих речень, слід використовувати короткі слова та речення. Рядок має

містити 6-8 слів. Зводять до мінімуму кількість прийменників, прикметників, прислівників.

Заголовки слайдів мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні положення слайду. Усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі. Краще обирати горизонтальне розміщення інформації. Не варто перевантажувати слайд інформацією (одночасно запам'ятовується не більше 3-х фактів, висновків, визначень). Найбільша ефективність досягається тоді, коли ключові пункти відтворюються по одному на кожному окремому слайді. Слайди мають містити узагальнюючу інформацію з обраної студентом тематики. Можна використати різні підходи – текст, малюнки, блоки зі стрілками, таблиці тощо. Якщо на слайді розміщено зображення, то надпис розміщується під ним. Рекомендовано виділяти головне у тексті іншим кольором (бажано в єдиному стилі). Оптимальний розмір шрифту – 16. Розмір для заголовків та титулів – 22 або 24.

Список літератури формується у наступному порядку: 1. спочатку вказуються прізвища (в алфавітному порядку) та ініціали або назва збірки чи підручника. 2. вказується назва джерела (без лапок). 3. вказується місце видання. 4. через двокрапку вказується видавництво (без лапок). 5. після коми ставиться рік видання.

Наприклад : Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Харків: Право, 2005. 304 с.

в) творче завдання у формі есе.

Есе – самостійна творча робота з обраної студентами тематики. Мета есе полягає в розвитку навичок самостійного творчого мислення й письмового послідовного викладу власних думок. Есе дозволяє авторові навчитися чітко й грамотно формулювати думки, структурувати інформацію, використовувати основні категорії аналізу, виділяти причиново-наслідкові зв'язки, аргументувати висновки; володіти науковим стилем мовлення.

Загальні вимоги до есе:

Есе має містити чіткий виклад суті поставленої проблеми, включати самостійно проведений аналіз цієї проблеми, а також висновки, що узагальнюють авторську позицію з поставленої проблеми. **Обсяг есе – 2-3 сторінки формату А 4** друкованого або рукописного тексту.

Рекомендована структура есе:

Титульний аркуш

Вступ: місія студента щодо розгляду теми есе, обґрунтування вибору цієї теми.

Під час визначення мети та завдань роботи важливо правильно сформулювати питання, на які ви збираєтеся знайти відповідь у ході свого дослідження. При роботі над вступом можуть допомогти відповіді на такі питання: «Чи потрібно давати визначення термінам, що використані в темі есе?», «Чому тема, яку я розкриваю, є актуальною на сьогоднішній день?», «Які поняття будуть залучені в мої міркування?» тощо.

Основна частина: теоретичні основи обраної проблеми й виклад основного питання.

Ця частина припускає розвиток аргументації й аналізу, а також обґрунтування їх, виходячи з наявних даних, інших аргументів і позицій щодо питання. У цьому полягає основний зміст есе й це являє собою головні труднощі. Тому важливе значення мають підзаголовки, на основі яких здійснюється структурування аргументації; саме тут необхідно обґрунтувати (логічно, використовуючи міркування) пропоновану тезу.

Висновок: узагальнення й аргументовані висновки до теми.

Підсумовує есе або ще раз вносить пояснення, підкріплює зміст і значення викладеного в основній частині. Висновок може містити такий дуже важливий, що доповнює есе, елемент як рекомендація на застосування дослідження, на розвиток взаємозв'язків з іншими проблемами.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи

дотримані всі вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання.	8-9-10 балів
дотримані основні вимоги до написання позааудиторної самостійної роботи, тема розкрита достатньо повно, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Водночас допущені деякі недоліки: не обґрунтовано актуальність теми, сформульовані висновки не чіткі, наявні певні неточності у викладенні матеріалу.	6-7 балів
значне недотримання вимог до написання позааудиторної самостійної роботи. Зокрема: тема розкрита лише частково, допущені фактичні помилки в змісті позааудиторної самостійної роботи, відсутній висновок, не витриманий обсяг самостійної роботи; є недоліки в оформленні.	3-4-5 балів
тема позааудиторної самостійної роботи не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми, не витриманий обсяг самостійної роботи; самостійна робота оформлена не правильно.	1-2 балів
Невиконання здобувачем вищої освіти позааудиторної самостійної роботи	0 балів

Модульна контрольна робота

Модульна контрольна робота є складником семестрового рейтингу. Наприкінці семестру всі здобувачі вищої освіти виконують модульні контрольні роботи з усіх дисциплін.

До кожного варіанта модульної контрольної роботи входить по три питання, що відповідають репродуктивному (рівень А), алгоритмічному (рівень В) й творчому (рівень С) рівням складності.

Зразок модульної контрольної роботи (I семестр)

Варіант № 2

1. Організаційні форми краєзнавства (рівень А).

Максимальна кількість балів – 10.

2. Внесок перших туристичних організацій у розгортання краєзнавчої роботи в Україні (Рівень В).

Максимальна кількість балів – 15.

3. Дайте комплексну краєзнавчу характеристику Придніпровського туристичного регіону (Рівень С).

Максимальна кількість балів – 25.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи (якщо модульна контрольна робота передуює заліку):

Питання репродуктивного рівня (рівень А). Максимальна кількість балів – 10.

9-10 балів – виставляються за бездоганну відповідь.

6-7-8 балів – виставляються за повну відповідь, але в ній допущені деякі неточності, що не мають істотного значення.

4-5 балів – виставляються за неповну відповідь, в якій багато неточностей.

1-2-3 бали – виставляються за схематичну відповідь, в якій багато фактологічних помилок.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання алгоритмічного рівня (рівень В). Максимальна кількість балів – 15.

13-14-15 балів – виставляються за умови досконалого орієнтування у змісті понять, що висвітлюються, безпомилкового знання фактологічного матеріалу.

10-11-12 балів – виставляються за умови в цілому правильного висвітлення питання.

7-8-9 балів – виставляються за умови загального орієнтування в змісті проблеми.

3-4-5-6 балів – виставляються за умови неповного, поверхового розкриття змісту проблеми.

1-2 бали – виставляються за умови загального орієнтування в змісті проблеми з суттєвими помилками її розкриття.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання творчого рівня (рівень С). Максимальна кількість балів – 25.

22-23-24-25 балів – виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань.

18-19-20-21 балів – виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь.

14-15-16-17 балів – виставляються за умови, що відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить незначні недоліки у викладі теоретичного підґрунтя.

10-11-12-13 балів – виставляються за умови, що відповідь правильна, але містить незначні недоліки, рівень самостійності в судженнях недостатній.

6-7-8-9 балів – виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична; рівень самостійності в судженнях недостатній.

3-4-5 балів – виставляються за умови, якщо у відповіді є неточності та помилки у розкритті проблеми; рівень самостійності в судженнях недостатній.

1-2 бали – виставляються за умови, відсутності вичерпної відповіді на питання; наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань студента.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдань.

Модульна контрольна робота виконується протягом двох академічних годин (1 година 20 хвилин)). Максимальний рейтинг здобувача вищої освіти за виконання модульної контрольної роботи становить 50 балів.

Зразок модульної контрольної роботи (II семестр)

Варіант № 2

1. Джерела туристично-краєзнавчих досліджень (рівень А).

Максимальна кількість балів – 4.

2. Розвиток туристичної інфраструктури в другій половині XIX – на початку XX ст., його вплив на становлення національного краєзнавства (Рівень В).

Максимальна кількість балів – 6.

3. Дайте комплексну краєзнавчу характеристику Поліського туристичного регіону (Рівень С).

Максимальна кількість балів – 10.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи (якщо модульна контрольна робота передує іспиту):

Питання репродуктивного рівня (рівень А). Максимальна кількість балів – 4.

4 бали – виставляються за бездоганну відповідь.

3 бали – виставляються за повну відповідь, але в ній допущені деякі неточності, що не мають істотного значення.

1-2 бали – виставляються за неповну, схематичну відповідь, в якій багато неточностей, фактологічних помилок.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання алгоритмічного рівня (рівень В). Максимальна кількість балів – 6.

5-6 балів – виставляються за умови досконалого орієнтування у змісті понять, що висвітлюються, безпомилкового знання фактологічного матеріалу.

3-4 бали – виставляються за умови в цілому правильного висвітлення питання.

1-2 бали – виставляються за умови загального орієнтування в змісті проблеми, неповного, поверхового, з суттєвими помилками її розкриття.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдання.

Питання творчого рівня (рівень С). Максимальна кількість балів – 10.

8-9-10 балів – виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання поставлених завдань.

5-6-7 балів – виставляються за умови, що відповідь правильна, змістовна, послідовна, але містить незначні недоліки у викладі теоретичного підґрунтя та практичного розв'язання проблеми, рівень самостійності в судженнях недостатній.

3-4 бали – виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності та помилки у розкритті проблеми; рівень самостійності в судженнях недостатній.

1-2 бали – виставляються за умови, відсутності вичерпної відповіді на питання; наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань студента.

0 балів – виставляються за відсутності відповіді, або за відповідь, що не відповідає змісту завдань.

Модульна контрольна робота виконується протягом двох академічних годин (1 година 20 хвилин)). Максимальний рейтинг здобувача вищої освіти за виконання модульної контрольної роботи становить 20 балів.

Орієнтовні питання до модульної контрольної роботи (I семестр)

1. Поняття про край і краєзнавство.
2. Функції краєзнавства.
3. Організаційні форми краєзнавства.
4. Видова структура краєзнавства.
5. Краєзнавство і туризм: грані взаємодії.
6. Туристичне краєзнавство як складова національного краєзнавства, його предметно-об'єктна сфера, мета і завдання.
7. Джерела туристично-краєзнавчих досліджень.
8. Методи наукового дослідження в туристичному краєзнавстві.
9. Періодизація розвитку краєзнавства в Україні.
10. Витоки краєзнавчої діяльності.
11. Зародження знань про край, їх прикладна систематизація.
12. Роль мандрювання у процесі пізнання краю.
13. Подорожні описи території України.
14. Наукові експедиції та краєзнавчі екскурсії як засіб пізнання регіону.
15. Поява перших комплексних досліджень українських регіонів у XVIII – XIX ст.
16. Краєзнавча діяльність державних і громадських наукових установ в Україні у XIX – на початку XX ст.
17. Зародження аматорського краєзнавчого руху.
18. Розвиток туристичної інфраструктури в другій половині XIX – на початку XX ст., його вплив на становлення національного краєзнавства.
19. Внесок перших туристичних організацій у розгортання краєзнавчої роботи в Україні.
20. Організація туристично-краєзнавчої роботи на українських землях у 1917-1991 рр.
21. Краєзнавчий туризм як чинник активізації туристично-краєзнавчих досліджень.
22. Розвиток туристичного краєзнавства в незалежній Україні.
23. Сучасні краєзнавчі установи та організації.
24. Діяльність Національної спілки краєзнавців України.

25. Роль наукового краєзнавства в розвитку туризму.
26. Провідні центри та напрями туристично-краєзнавчих досліджень.
27. Популяризація краю в роботі культурно-просвітницьких установ і громадських формувань.
28. Туристично-інформаційні центри як осередки краєзнавчого руху.
29. Система освітянського краєзнавства.
30. Навчально-виховний потенціал краєзнавчої роботи.
31. Краєзнавчий туризм як засіб національно-патріотичного виховання молоді.
32. Поняття про районування території, його критерії.
33. Види районування території.
34. Сутність та значення туристичного районування.
35. Районоутворюючі ознаки в туризмі та рекреації.
36. Таксономічні одиниці туристичного районування.
37. Основні підходи до туристично-рекреаційного районування України.
38. Характерні риси туристичних регіонів України.

Орієнтовні питання до модульної контрольної роботи (II семестр)

1. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння.
2. Рациональне використання потенціалу рекреаційних територій.
3. Класифікація краєзнавчих туристичних ресурсів.
4. Краєзнавчий туризм як чинник активізації туристично-краєзнавчих досліджень.
5. Розвиток туристичного краєзнавства в незалежній Україні.
6. Сучасні краєзнавчі установи та організації.
7. Діяльність Національної спілки краєзнавців України.
8. Роль наукового краєзнавства в розвитку туризму.
9. Провідні центри та напрями туристично-краєзнавчих досліджень.
10. Популяризація краю в роботі культурно-просвітницьких установ і громадських формувань.
11. Туристично-інформаційні центри як осередки краєзнавчого руху.
12. Система освітянського краєзнавства.
13. Навчально-виховний потенціал краєзнавчої роботи.
14. Краєзнавчий туризм як засіб національно-патріотичного виховання молоді.
15. Поняття про районування території, його критерії.
16. Види районування території.
17. Сутність та значення туристичного районування.
18. Районоутворюючі ознаки в туризмі та рекреації.
19. Таксономічні одиниці туристичного районування.
20. Основні підходи до туристично-рекреаційного районування України.

21. Характерні риси туристичних регіонів України.
22. Комплексна краєзнавча характеристика Карпатського туристичного регіону.
23. Комплексна краєзнавча характеристика Подільського туристичного регіону.
24. Комплексна краєзнавча характеристика Поліського туристичного регіону.
25. Комплексна краєзнавча характеристика Придніпровського туристичного регіону.
26. Комплексна краєзнавча характеристика Слобожанського туристичного регіону.
27. Комплексна краєзнавча характеристика Азовсько-Чорноморського туристичного регіону.
28. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння. Рациональне використання потенціалу рекреаційних територій.
29. Класифікація краєзнавчих туристичних ресурсів. Роль окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчого туризму.
30. Характеристика туристичних ресурсів Херсонської області природного походження.
31. Характеристика туристичних ресурсів Херсонської області природно-антропогенного походження.
32. Характеристика туристичних ресурсів Херсонської області антропогенного походження.
33. Туристичні ресурси регіону як основа організації краєзнавчого туризму. Характеристика популярних туристичних маршрутів на Херсонщині.
34. Наукові засади організації та проведення туристично-краєзнавчих подорожей.

Підсумковий контроль **Залік (I семестр)**

Оцінка в національній шкалі (“зараховано”, “не зараховано”) та оцінка в шкалі ЄКТС виставляються на підставі семестрового рейтингового бала здобувачів вищої освіти за дисципліну таким чином:

90 – 100 балів	–	A	}	зараховано
82 – 89 балів	–	B		
75 – 81 бал	–	C		
66 – 74 бали	–	D		
60 – 65 балів	–	E		
59 балів і нижче	–	FX.		

Здобувачі вищої освіти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **60 і вище**, отримують оцінку “**зараховано**” і відповідну оцінку в шкалі ЄКТС без складання заліку.

Здобувачі вищої освіти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **59 і нижче**, складають залік і в разі успішного складання їм виставляється оцінка “**зараховано**” в національній шкалі, а в шкалі ЄКТС – **Е** та бал **60**. Якщо здобувач під час заліку отримав оцінку “**не зараховано**”, то йому у відомість обліку успішності виставляється оцінка “**не зараховано**” в національній шкалі, оцінка **FX** – у шкалі ЄКТС та його семестровий рейтинговий бал за дисципліну.

Питання до заліку:

1. Поняття про край і краєзнавство. Функції краєзнавства.
2. Організаційні форми краєзнавства.
3. Видова структура краєзнавства.
4. Краєзнавство і туризм: грані взаємодії. Туристичне краєзнавство як складова національного краєзнавства, його предметно-об’єктна сфера, мета і завдання.
5. Джерела туристично-краєзнавчих досліджень.
6. Методи наукового дослідження в туристичному краєзнавстві.
7. Періодизація розвитку краєзнавства в Україні.
8. Витоки краєзнавчої діяльності. Зародження знань про край, їх прикладна систематизація.
9. Роль мандрювання у процесі пізнання краю. Подорожні описи території України.
10. Наукові експедиції та краєзнавчі екскурсії як засіб пізнання регіону. Поява перших комплексних досліджень українських регіонів у XVIII – XIX ст.
11. Краєзнавча діяльність державних і громадських наукових установ в Україні у XIX – на початку XX ст. Зародження аматорського краєзнавчого руху.
12. Розвиток туристичної інфраструктури в другій половині XIX – на початку XX ст., його вплив на становлення національного краєзнавства.
13. Внесок перших туристичних організацій у розгортання краєзнавчої роботи в Україні.
14. Організація туристично-краєзнавчої роботи на українських землях у 1917-1991 рр. Краєзнавчий туризм як чинник активізації туристично-краєзнавчих досліджень.
15. Розвиток туристичного краєзнавства в незалежній Україні.
16. Сучасні краєзнавчі установи та організації. Діяльність Національної спілки краєзнавців України.
17. Роль наукового краєзнавства в розвитку туризму. Провідні центри та напрями туристично-краєзнавчих досліджень.

18. Популяризація краю в роботі культурно-просвітницьких установ і громадських формувань. Туристично-інформаційні центри як осередки краєзнавчого руху.
19. Система освітянського краєзнавства. Навчально-виховний потенціал краєзнавчої роботи. Краєзнавчий туризм як засіб національно-патріотичного виховання молоді.
20. Поняття про районування території, його критерії. Види районування території.
21. Сутність та значення туристичного районування. Районоутворюючі ознаки в туризмі та рекреації. Таксономічні одиниці туристичного районування.
22. Основні підходи до туристично-рекреаційного районування України. Характерні риси туристичних регіонів України.

Іспит (II семестр)

Питання до іспиту з дисципліни Туристичне краєзнавство

1. Поняття про край і краєзнавство. Функції краєзнавства.
2. Організаційні форми краєзнавства.
3. Видова структура краєзнавства.
4. Краєзнавство і туризм: грані взаємодії. Туристичне краєзнавство як складова національного краєзнавства, його предметно-об'єктна сфера, мета і завдання.
5. Джерела туристично-краєзнавчих досліджень.
6. Методи наукового дослідження в туристичному краєзнавстві.
7. Періодизація розвитку краєзнавства в Україні.
8. Витоки краєзнавчої діяльності. Зародження знань про край, їх прикладна систематизація.
9. Роль мандрювання у процесі пізнання краю. Подорожні описи території України.
10. Наукові експедиції та краєзнавчі екскурсії як засіб пізнання регіону. Поява перших комплексних досліджень українських регіонів у XVIII – XIX ст.
11. Краєзнавча діяльність державних і громадських наукових установ в Україні у XIX – на початку XX ст. Зародження аматорського краєзнавчого руху.
12. Розвиток туристичної інфраструктури в другій половині XIX – на початку XX ст., його вплив на становлення національного краєзнавства.
13. Внесок перших туристичних організацій у розгортання краєзнавчої роботи в Україні.
14. Організація туристично-краєзнавчої роботи на українських землях у 1917-1991 рр. Краєзнавчий туризм як чинник активізації туристично-краєзнавчих досліджень.
15. Розвиток туристичного краєзнавства в незалежній Україні.

16. Сучасні краєзнавчі установи та організації. Діяльність Національної спілки краєзнавців України.
17. Роль наукового краєзнавства в розвитку туризму. Провідні центри та напрями туристично-краєзнавчих досліджень.
18. Популяризація краю в роботі культурно-просвітницьких установ і громадських формувань. Туристично-інформаційні центри як осередки краєзнавчого руху.
19. Система освітянського краєзнавства. Навчально-виховний потенціал краєзнавчої роботи. Краєзнавчий туризм як засіб національно-патріотичного виховання молоді.
20. Поняття про районування території, його критерії. Види районування території.
21. Сутність та значення туристичного районування. Районоутворюючі ознаки в туризмі та рекреації. Таксономічні одиниці туристичного районування.
22. Основні підходи до туристично-рекреаційного районування України. Характерні риси туристичних регіонів України.
23. Комплексна краєзнавча характеристика Карпатського туристичного регіону.
24. Комплексна краєзнавча характеристика Подільськоготуристичного регіону.
25. Комплексна краєзнавча характеристика Поліського туристичного регіону.
26. Комплексна краєзнавча характеристика Придніпровського туристичного регіону.
27. Комплексна краєзнавча характеристика Слобожанського туристичного регіону.
28. Комплексна краєзнавча характеристика Азовсько-Чорноморського туристичного регіону.
29. Туристичний потенціал території, його сутність, компоненти, умови освоєння. Раціональне використання потенціалу рекреаційних територій.
30. Класифікація краєзнавчих туристичних ресурсів. Роль окремих видів туристичних ресурсів для краєзнавчоготуризму.
31. Характеристика туристичних ресурсів Херсонської області природного походження.
32. Характеристика туристичних ресурсів Херсонської області природно-антропогенного походження.
33. Характеристика туристичних ресурсів Херсонської області антропогенного походження.
34. Туристичні ресурси регіону як основа організації краєзнавчого туризму. Характеристика популярних туристичних маршрутів на Херсонщині.
35. Наукові засади організації та проведення туристично-краєзнавчих подорожей.
36. Перші вчені-краєзнавці України.
37. Походження назви Київ. Столицею яких державних утворень в Україні був Київ на різних етапах історії

38. Географічне положення та рельєф Києва
39. Туристична привабливість с. Суботів (Черкаська область)
40. Туристична привабливість Володимир-Волинського (Волинська область)
41. Туристична привабливість Житомира
42. Витоки туристичного краєзнавства України
43. Перші парки в Києві
44. Інфраструктурні ресурси Києва
45. Особливості управління Києвом на сучасному етапі
46. Київські парки: історія та розвиток
47. Туристична привабливість Білої Церкви
48. Туристична привабливість Переяслав-Хмельницького
49. Туристичні ресурси Київської області: загальна характеристика
50. Туристична привабливість Корсунь-Шевченківського
51. Туристична привабливість Умані
52. Туристична привабливість Луцька
53. Туристична привабливість Володимир-Волинського
54. Туристична привабливість м. Острог
55. Туристичні ресурси Черкаської області: загальна характеристика
56. Туристичний потенціал Волинської області: загальна характеристика
57. Туристичний потенціал Житомирської області: загальна характеристика
58. Туристичний потенціал Рівненської області: загальна характеристика
59. Туристична привабливість Вінницької області
60. Теоретичні аспекти вивчення краєзнавства в Україні

Іспит (ІІ семестр)

Іспит відбувається в усній формі. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

В умовах **дистанційного навчання** здобувачі складають іспит в **онлайн режимі** на інформаційній платформі Teams в реальному часі відповідно до розкладу іспитів, складеного деканатом факультету. Обов'язковою умовою складання іспиту є підключення з відеозв'язком (з персонального комп'ютера, телефону або іншого пристрою).

Здобувачі обирають екзаменаційний білет шляхом вибору його порядкового номеру. Питання екзаменаційного білету екзаменатор відправляє у чаті конференції. На підготовку для відповіді здобувачам дається 10 хв. За бажанням здобувачі можуть починати відповідати раніше відведеного часу.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача вищої освіти на іспиті у 4-бальній шкалі. Ця оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

- «відмінно» – 30 балів;
- «добре» – 23 бали;
- «задовільно» – 18 балів;
- «незадовільно» – 0 балів.

Здобувачам вищої освіти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **63 – 70**, за рішенням кафедри може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою «**відмінно**», за шкалою ЄКТС – **А**. Підсумковий рейтинговий бал виставляється шляхом додавання до семестрового рейтингового бала студента **30 балів**.

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за підсумковим рейтинговим балом (сума семестрового рейтингового бала та екзаменаційного бала) за таблицею:

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Якщо здобувач вищої освіти на екзамені з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно» («30 балів»), «добре» («23 бали»), «задовільно» («18 балів»)), то такому здобувачу виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

10. Рекомендовані джерела:

Базова література:

1. Берест Р. Туристичне краєзнавство : тексти лекцій для студентів ВНЗ туристичного профілю / Р. Я. Берест, Л. С. Безручко., Львів : Галицька видавнича спілка, 2015. 311 с.
2. Верес К. Туристичне краєзнавство: конспект лекцій для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм» денної форми навчання. Київ: НУХТ, 2015. 114 с.
3. Любчук О. К. Туристичні ресурси України [Електронний ресурс] : конспект лекцій з дисципліни «Туристичні ресурси України» для

- студентів спеціальності 242 «Туризм» денної форми навчання / О. К. Любчук. – Маріуполь : ПДТУ, 2017. 103 с.
4. Маланюк Т. Краєзнавство і туризм: навч. посібник. Івано-Франківськ: Вища освіта, 2017. 200 с.
 5. Панкова Є. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2003. 352 с.
 6. Петранівський В. Туристичне краєзнавство: навч. посібник. 2-ге вид., випр. Київ: Знання, 2008. 575 с.
 7. Основи краєзнавства : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / кол. авт.; за заг. ред. чл.-кор. НАНУ О. П. Реєнта. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016., 276 с.

Додаткова література:

6. Бейдик О. Рекреаційні ресурси України: навч. посібник. 3-е вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес, 2011. 462 с.
7. Дем'янчук Г. Українське краєзнавство: сторінки історії. Київ: Просвіта, 2006. 296 с.
8. Інгульський степ: Історія, краєзнавство, родовід, джерела, спадщина [Текст] : альманах. / [упоряд. В. А. Сердюк]. Львів: Бадікова Н. О., 2017. Вип. V. 2020. 455 с.
9. Костриця М. Українське географічне краєзнавство: історія, методологія, постаті, практика: монографія. Житомир: Косенко, 2006. 444 с.
10. Література про Одеську область за 2018 [Електронний ресурс] : наук.-допоміж. бібліогр. покажч. / Департамент культури, національностей релігій та охорони об'єктів культур. спадщини Одес. облдержадмін; Одес. обл. універс.б-ка ім. М. Грушевського; від. краєзнавч. літ. і бібліогр.; [підгот. Т. О. Андросова; бібліогр. матеріали підгот., комп'ют. набір Т. С. Ступаченко, ред. Т. О. Андросова; відп. за вип. О.А. Булгакова]. Одеса, 2021.
11. Краєзнавство: метод. реком. для викладачів / упоряд. Г.Л.Демочко. Харків : ХНМУ, 2020. 24 с.
12. Любіцева О. Туристичні ресурси України: навч. посібник. Київ: Альтерпрес, 2007. 369 с.
13. Прокопчук В.С. Краєзнавство: навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ: Кондор, 2011. 338 с.
14. Грановська В.Г., Морозов О.В., Крикунова В.М., Морозова О.С. Туризм і природно-рекреаційний потенціал. Словник-довідник. Херсон : «Олді+», 2020. 236 с.

11. Інформаційні ресурси:

1. Туристична бібліотека. Все про туризм. URL: <https://tourlib.net/ua.htm>
2. Наукова періодика України. URL: <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334>